
Particularități ale condițiilor de trai ale gospodăriilor casnice cu trei și mai mulți copii în Republica Moldova

Cercetător științific Mihail CIOBANU Doctorand (*ciobanu.mihail.s@gmail.com*)
Institutul Național de Cercetări Economice din Republica Moldova

Rezumat

Această lucrare prezintă o analiză a particularităților condițiilor de trai ale gospodăriilor casnice cu trei și mai mulți copii în Republica Moldova în baza datelor statistice ale rezultatelor Cercetării Bugetelor Gospodăriilor Casmice privind aspectele nivelului de trai oferite de către Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova prin intermediul indicatorilor ce caracterizează condițiile de trai ale gospodăriilor casnice ce cuprind caracteristicile locuinței (tipul de proprietate, tipul locuinței, numărul de camere, comoditățile în locuință, suprafața totală și cea locuibilă a locuinței); prezența locuinței private, a lotului de pământ, a autoturismului; dotarea gospodăriilor cu bunuri de folosință îndelungată și aprecierea subiectivă a nivelului de trai. Totodată a fost realizată și o analiză comparativă cu indicatorii condițiilor de trai ale acestui tip de gospodării cu gospodăriile casnice în ansamblu pe țară.

Rezultatele cele mai relevante ale cercetării arată o dotare mai bună per gospodărie cu bunuri de folosință îndelungată a gospodăriilor cu 3 și mai mulți copii față de gospodăriile în ansamblu pe țară cu astfel de bunuri precum: telefon mobil; televizor; computer, notebook, tabletă; frigider; congelator; mașină de spălat rufe automat; mașină de spălat rufe mecanică; autoturism; bicicletă (pentru adulți) și doar cu puțin mai bună la așa bunuri precum: cameră de luat vederi, aparat de fotografiat; cuptor cu microunde; motocicletă, mini-motoretă, cvadraciclă și cu dotare mai slabă în cazul: mașinii de spălat veselă, aspiratorului; aparatului de aer condiționat.

Ponderea gospodăriilor cu 3 și mai mulți copii în comparație cu gospodăriile în ansamblu pe țară este mai mare privind prezența lotului de pământ și a autoturismului și mai mică privind prezența locuinței private.

O pondere mai mică a gospodăriilor casnice cu 3 copii și mai mulți au apreciat nivelul lor de trai ca fiind satisfăcător în anul 2019, dar și față de anul precedent, decât în cazul gospodăriilor în ansamblu pe țară.

Așa gospodării au apreciat mai modest atât suma de venituri bănești lunare care ar satisface necesitățile minime pentru o persoană “de a o duce de azi pe mâine”, precum și suma veniturilor bănești lunare ce ar satisface

necesitățile pentru o persoană pentru un trai decent comparativ cu aprecierile gospodăriilor în total pe țară.

Cuvinte cheie: Republica Moldova, gospodării casnice, copii, condiții, trai, bunuri de folosință îndelungată.

Clasificarea JEL: D10, I30.

Abstract

This paper presents an analysis of the particularities of living conditions of households with three or more children in the Republic of Moldova based on statistical data of the results of the Household Budget Survey on aspects of living standards provided by the National Bureau of Statistics of the Republic of Moldova through the indicators that characterize the living conditions of the households that include the characteristics of the dwelling (type of property, type of dwelling, number of rooms, amenities in the dwelling, total and habitable surface of the dwelling); the presence of the private home, the plot of land, the car; endowment of households with durable goods and subjective assessment of living standards. At the same time, a comparative analysis was performed with the indicators of living conditions of this type of households with households as a whole in the country.

The most relevant research results show a better endowment per household with durable goods of households with 3 or more children compared to households in the country as a whole with such goods as: mobile phone; TV; computer, notebook, tablet; refrigerator, freezer; automatic washing machine; mechanical washing machine; car; bicycle (for adults) and only slightly better for such goods as: video camera, photo camera; microwave oven; motorcycle, mini-moped, quad bike and less equipped in the case of: dishwasher, vacuum cleaner; air conditioner.

The share of households with 3 or more children compared to households as a whole in the country is higher in terms of the presence of the plot of land and the car and lower in terms of the presence of private home.

A smaller share of households with 3 children and more appreciated their standard of living as satisfactory in 2019, and also compared to the previous year, than in the case of households as a whole in the country.

Such households appreciated more modestly both the amount of monthly money income that would satisfy the minimum needs for a person „to carry it from today to tomorrow”, and the amount of monthly money income that would satisfy the needs for a person for a decent living compared to the estimates households in total in the country.

Keywords: Republic of Moldova, households, children, conditions, living, durable goods.

JEL classification: D10, I30.

Această lucrare a fost elaborată în cadrul Proiectului științific pentru perioada 2020-2023, înregistrat în Registrul de stat al proiectelor din domeniul științei și inovării din Republica Moldova cu codul 20.80009.0807.29 Proiect Program de Stat "Perfecționarea mecanismelor de aplicare a instrumentelor inovatoare orientate spre creșterea durabilă a bunăstării populației Republicii Moldova".

Introducere

Una din unitățile elementare care formează o societate umană o reprezintă gospodăria. Ea reprezintă "unitatea de bază de analiză în multe modele sociale, microeconomice și guvernamentale" (Ciobanu, 2019).

Gospodăria casnică este un caz particular al gospodăriei, pe lângă cea de tip non-casnic (întreprinderile, organizațiile non-profit, instituțiile de stat și altele). În general, gospodăria casnică poate fi definită ca o unitate formată dintr-una sau mai multe persoane care viețuiesc împreună într-o locuință și în comun își obțin veniturile și își distribuie cheltuielile, putând fi formată dintr-una sau mai multe familii sau din alt grup de persoane. Gospodăria este o categorie universală, deși acest termen nu are o definiție unică (Mula, 1999).

Un loc specific în rândul gospodăriilor casnice îl ocupă cele numeroase, în particular cele cu mulți copii, datorită efortului înalt necesar de întreținere al lor, cât și datorită nevoii de înlocuire a generațiilor umane în timp, pe care astfel de gospodării casnice au posibilitatea să o asigure în mai mare măsură. Această precizare a fost efectuată, deoarece această lucrare se referă anume la gospodăriile cu mulți copii, precum și de aceea că o gospodărie poate să fie considerată numeroasă nu numai datorită unui număr mai mare de copii, dar și datorită altor adulți, precum ar fi cei ai familiei extinse.

În literatura de specialitate se întâlnesc diferite accepțiuni ale sintagmelor "mulți copii", "familie/gospodărie cu copii mare/numeroasă". Cel mai frecvent este întâlnită definiția de 3 și mai mulți copii (Bannykh & Kostina, 2020) (Castiglioni et al, 2020), urmată de cea cu 4 și mai mulți (Bradshaw et al, 2006), 5 și mai mulți (Morgentaler, 2020) și mult mai rar – cu 6 și mai mulți (Eloundou-Enyegue & Davanzo, 2003), 7 și mai mulți (Bras & Kok, 2016), 8 și mai mulți (Boo-Chai, 1970) sau un număr mai mare de copii, caz în care are loc o cercetare cu un caracter foarte specific și mai degrabă o astfel de familie sau gospodărie cu copii este considerată "foarte mare".

Nivelele reduse de fertilitate sub mărimea fertilității de la nivelul de înlocuire al populației (2,1 copii per femeie) în cazul unui număr mare de țări determină o pondere mai mare a familiilor sau gospodăriilor cu 2 copii sau mai puțini, ceea ce creează premisa de a le considera pe cele cu 3 copii și mai mulți ”mari” sau ”cu mulți copii” atât în cadrul cercetărilor, cât și în programele de suport atât pentru a menține nivelul de înlocuire al populației, cât și pentru a sprijini social și economic astfel de familii sau gospodării.

Pentru a compensa cel puțin parțial presiunea pe care o resimt membrii unor astfel de gospodării cu mulți copii pentru a obține resursele necesare pentru un nivel de trai decent instituțiile de stat, organizațiile non-guvernamentale, ba chiar și întreprinderile oferă suport socio-economic acestora. Una dintre direcțiile acestui suport o reprezintă îmbunătățirea condițiilor de trai, cunoașterea stării cărora dacă nu este, atunci trebuie să fie o responsabilitate a organelor de stat, organizațiilor non-guvernamentale, întreprinderilor, a persoanelor în particular, a acestor gospodării înseși, cât și a societății în ansamblu.

În această lucrare va fi analizată situația curentă a condițiilor de trai ale gospodăriilor casnice cu trei și mai mulți copii, în particular, pentru Republica Moldova.

Literature review

În literatura de specialitate sunt cercetate frecvent atât familiile, cât și gospodăriile cu mulți copii, în contextul diferitor probleme de ordin demografic (înlocuirea generațiilor, mortalitatea etc.), socio-economic (sărăcia, excluziunea socială, inegalități socio-economice și altele), psihologic (violența domestică, complexitatea relațiilor psihosociale dintre membri și altele).

Un șir de studii vizează condițiile de trai ale gospodăriilor sau familiilor cu mulți copii (Bradshaw et al, 2006) (Livițchi, 2008) (Cambir et al, 2010) (Zaitseva et al, 2018) (Khusnutdinova & Khamatkhanova, 2018).

În (Bradshaw et al, 2006) este oferită o perspectivă istorică asupra sărăciei copiilor în rândul familiilor numeroase și asupra modificărilor necesităților acestora în funcție de mărimea familiei, realizând o analiză comparativă internațională în acest sens și o modelare a schimbărilor de politici de suport pentru astfel de familii.

O analiză a lacunelor scalelor de echivalență pentru evaluarea sărăciei în Republica Moldova asupra gospodăriilor în funcție de numărul de copii este realizată în (Livițchi, 2008), unde se sugerează ca îmbunătățiri ca la evaluarea cheltuielilor de consum să se ia în vedere și cheltuielile pentru procurarea bunurilor de folosință îndelungată, dar și luarea în considerare a principiului utilizării raționale a resurselor disponibile pentru satisfacerea necesităților nelimitate.

În studiul (Cambir et al, 2010) se demonstrează că cadrul socio-economic, precum și cel demografic, dar și trăsăturile familiei propriu-zise au un impact major asupra condițiilor de trai ale familiilor cu copii în România.

O analiză comparativă a structurii și nivelului cheltuielilor de consum, a cantității de numerar și mijloacelor în natură disponibile gospodăriilor pentru a-și finanța consumul și a crea economii se realizează în aspect regional în (Zaitseva et al, 2018), unde se identifică un efect al politicilor pro-nataliste orientate în particular spre îmbunătățirea condițiilor de trai asupra familiilor mari de creștere într-o mai mare măsură a resurselor acestora decât a numărului lor de copii.

În (Khusnutdinova & Khamatkhanova, 2018) se identifică în urma unui studiu sociologic printre familiile numeroase că majoritatea respondenților menționează că autoritățile publice pot să adopte astfel de legi care vor crea condiții de viață mai favorabile pentru familiile numeroase.

Metodologie

Biroul Național de Statistică (BNS) al Republicii Moldova anual editează publicația "Aspecte privind nivelul de trai al populației", care conține rezultatele Cercetării Bugetelor Gospodăriilor Casnice și oferă date statistice cu privire la gospodăriile casnice din Republica Moldova referitoare la veniturile, cheltuielile, consumul alimentar al acestora, cât și despre condițiile lor de trai. Datele respective nu includ și populația din regiunea transnistreană și a municipiului Bender.

Recent metodologia Cercetării Bugetelor Gospodăriilor Casnice (CBGC) a suferit unele schimbări (BNS, 2020). Cea mai importantă modificare privește schimbarea definiției numărului populației care este eșantionată pentru această cercetare. Recensământul Populației și Locuințelor (RPL) din 2014 a arătat o diferență majoră între numărul populației stabile estimat de BNS până atunci și numărul populației din țară obținut în urma procesării datelor RPL, ca urmare a intensificării și diversificării proceselor migraționiste, ceea ce a necesitat o serie de rectificări ulterioare.

Dacă până în anul 2018 eșantionul CBGC era realizat în baza numărului populației stabile, care cuprindea numărul celor cu domiciliu stabil pe teritoriul țării, precum și persoanele care sunt absente temporar, începând cu anul 2019 ca bază pentru eșantion se utilizează numărul populației cu reședință obișnuită, care conține numărul celor care au locuit preponderent în ultimele 12 luni pe teritoriul Republicii Moldova indiferent de absențele temporare (în scopul recreării, vacanței, vizitelor la rude și prieteni, afacerilor, tratamentului medical, pelerinajelor religioase etc.).

Anual CGBC cuprinde circa 12,8 mii de gospodării casnice din țară selectate în mod aleatoriu, precum și căminele muncitorești, însă cu excepția

unor unități instituționale (închisori, sanatorii, case pentru bătrâni, orfeline, cămine studențești etc.).

Gospodăria casnică cu copii reprezintă un grup de persoane înrudite sau nu, ce trăiesc împreună, având un buget comun și care au în componența lor copii cu vârsta de până la 18 ani (BNS, 2020). Capul gospodăriei este considerată persoana care are cel mai mare venit, iar atunci când este dificil de identificat contribuția fiecărui membru în formarea bugetului gospodăriei ca și cap al gospodăriei este considerată persoana declarată și recunoscută ca atare de către ceilalți membri ai gospodăriei. Membri ai gospodăriei casnice sunt considerați persoanele prezente în gospodărie sau temporar absente (plecate în alte localități în vacanță, la rude, internate în spital etc.). Nu se consideră drept membri ai gospodăriei oaspeții, persoanele angajate temporar în gospodărie, persoanele care locuiesc cu chirie și au un buget separat.

Indicatorii ce caracterizează condițiile de trai ale gospodăriilor casnice cuprind caracteristicile locuinței (tipul de proprietate, tipul locuinței, numărul de camere, comoditățile în locuință, suprafața totală și cea locuibilă a locuinței); prezența locuinței private, a lotului de pământ, a autoturismului; dotarea gospodăriilor cu bunuri de folosință îndelungată și aprecierea subiectivă a nivelului de trai.

Bunuri de folosință îndelungată se consideră toate bunurile aflate în posesia gospodăriei casnice și care se află în stare de funcționare sau urmează să fie reparate în viitorul apropiat. Cameră de locuit se consideră încăperea de locuit cu o suprafață de cel puțin 4 metri pătrați care primește direct sau indirect lumină naturală. Nu se consideră camere de locuit bucătăriile, coridoarele, camerele de baie, cămărilor și alte spații auxiliare. Suprafață de locuit în medie pe o persoană reprezintă suprafața tuturor camerelor de locuit identificată pe baza dimensiunilor interioare ale încăperilor divizată la numărul de persoane ce locuiesc în locuințele respective.

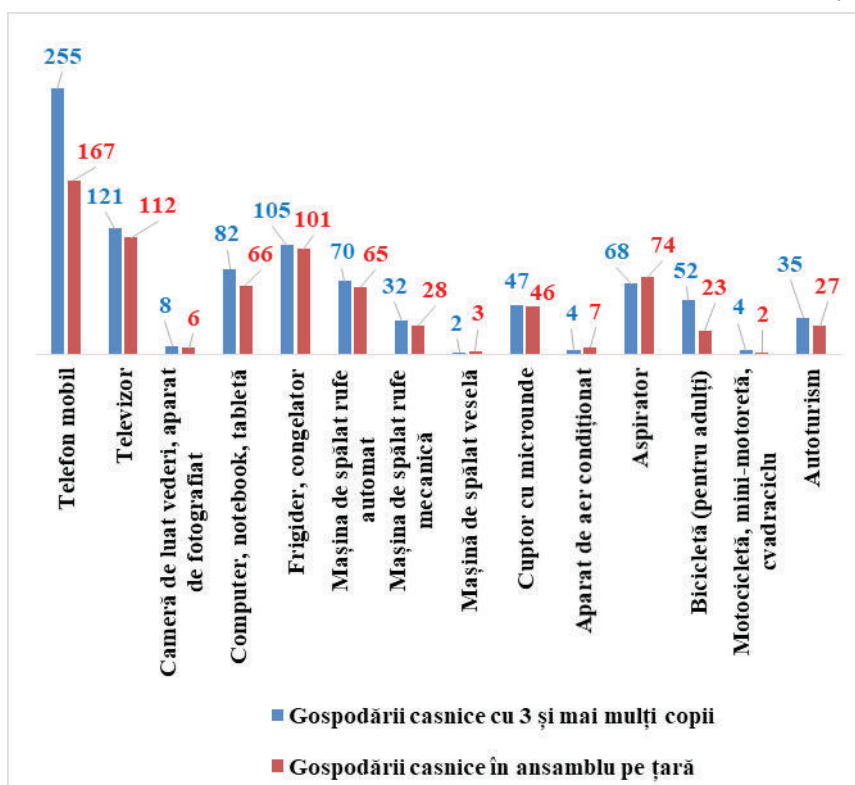
Date, rezultate și discuții

În anul 2019, conform datelor BNS în Republica Moldova mărimea medie a unei gospodării casnice a fost de 2,4 persoane. Majoritatea gospodăriilor sunt formate din cel mult 2 persoane (62,8%), iar cele din 4 persoane și mai multe au constituit 19,1% din numărul total de gospodării casnice. Gospodăriile numeroase, adică cele cu 5 persoane și mai multe sunt mai specifice mediului rural și mai puțin celui urban. O treime (31,6%) din gospodării au copii la întreținere (cu vârsta de până la 18 ani), iar dintre acestea cu 1 copil – 47,1%; cu 2 copii – 39,5%; cu 3 și mai mulți copii – 13,4%. În mediul urban gospodăriile cu 3 și mai mulți copii au avut o pondere de 3,4%, mai mică decât în cel rural (4,8%).

În ceea ce privește dotarea cu bunuri de folosință îndelungată a gospodăriilor casnice cu 3 și mai mulți copii în comparație cu a gospodăriilor casnice în ansamblu pe țară în anul 2019 (*Graficul 1*) trebuie menționat că în mare parte nu există diferențe majore, cu unele excepții. Gospodăriile casnice cu 3 și mai mulți copii au un nivel de dotare față de cel al gospodăriilor în general pe țară de 2,3 ori mai mare cu biciclete (pentru adulți), iar cu telefoane mobile per gospodărie - de 1,5 ori mai mare.

Dotarea cu bunuri de folosință îndelungată a gospodăriilor casnice cu 3 și mai mulți copii și a celor în ansamblu pe țară în anul 2019, bucăți la 100 de gospodării

Grafic 1

Sursa: Realizat de autor în baza (BNS, 2020)

Pe de altă parte, raportând la numărul de membri ai gospodăriei casnice se observă o altă situație. Diferența în dotarea cu bunuri de folosință îndelungată a gospodăriilor casnice în ansamblu pe țară față de cea a celor

cu 3 și mai mulți copii per gospodărie în bucăți la 100 de gospodării se poate calcula în baza datelor din *Graficul 1*, iar această diferență per membru al gospodăriei se poate calcula utilizând formula de mai jos (*Graficul 2*), luând în vedere următoarele considerații:

- mărimea medie a unei gospodării casnice în țară - 2,4 persoane;
- mărimea medie a unei gospodării casnice cu 3 copii și mai mulți - 5,4 persoane.

Formula diferenței medii per membru al gospodăriei în dotarea cu bunuri de folosință îndelungată a gospodăriilor casnice în ansamblu pe țară față de cea a celor cu 3 și mai mulți copii, exprimată în bucăți per membru al gospodăriei*

Grafic 2

$$\Delta DBFI_{med} = \frac{DBFI_{GT}}{100 * NPGT_{med}} - \frac{DBFI_{GN}}{100 * NPGN_{med}}, (\Delta DBFI_{med}) = \text{bucăți/persoană}$$

Sursa: Elaborat de autor

* $\Delta DBFI_{med}$ – Diferența medie per membru al gospodăriei în dotarea cu bunuri de folosință îndelungată a gospodăriilor casnice în ansamblu pe țară față de cea a celor cu 3 și mai mulți copii, exprimată în bucăți per membru al gospodăriei;

$DBFI_{GT}$ – Dotarea cu bunuri de folosință îndelungată a gospodăriilor casnice în total pe țară, exprimată în bucăți la 100 de gospodării;

$DBFI_{GN}$ – Dotarea cu bunuri de folosință îndelungată a gospodăriilor casnice numeroase (cu 3 copii și mai mulți) din țară, exprimată în bucăți la 100 de gospodării;

$NPGT_{med}$ – Mărimea medie a unei gospodării casnice în țară (numărul de persoane membre ale gospodăriei), exprimată în persoane

$NPGN_{med}$ – Mărimea medie a unei gospodării casnice numeroase (cu 3 copii și mai mulți) (numărul de persoane membre ale gospodăriei), exprimată în persoane

Datele obținute în urma aplicării diferenței medii per membru al gospodăriei în dotarea cu bunuri de folosință îndelungată a gospodăriilor casnice în ansamblu pe țară față de cea a celor cu 3 și mai mulți copii, exprimată în bucăți per membru al gospodăriei pot fi observate în *Tabelul 1*.

Astfel în cazul dotării per membru al gospodăriei, gospodăriile casnice în ansamblu pe țară sunt mult mai bine dotate decât cele cu 3 copii și mai mulți cu astfel de bunuri precum: telefon mobil (+0,18 bucăți/membru al gospodăriei); televizor (+0,20); frigider, congelator (+0,19); aspirator (+0,16); mai bine dar în măsură puțin mai mică - computer, notebook, tabletă (+0,10); mașină de spălat rufe automat (+0,12); cuptor cu microunde (+0,09); diferențe foarte mici fiind pentru: cameră de luat vederi, aparat de fotografiat (+0,01); mașină de spălat veselă (+0,01); aparat de aer condiționat (+0,02); mașină de spălat rufe mecanică (+0,05); bicicletă (pentru adulți)

(-0,01); motocicletă, mini-motoretă, cvadraciclu (+0,00); autoturism (+0,04). O dată ce se compară diferența în dotarea cu bunuri de folosință îndelungată în bucăți la 100 de gospodării și în bucăți per membru al gospodăriei se observă că numărul de membri în gospodărie determină deosebiri majore în dotarea cu bunuri, în special pentru așa bunuri precum: telefonul mobil; computerul, notebook-ul, tableta, televizorul.

Diferența în dotarea cu bunuri de folosință îndelungată a gospodăriilor casnice în ansamblu pe țară față de cea a celor cu 3 și mai mulți copii în anul 2019, bucăți la 100 de gospodării și bucăți/membru al gospodăriei

Tabel 1

	bucăți/membru al gospodăriei	bucăți la 100 de gospodării
Telefon mobil	0,18	-88
Televizor	0,20	-9
Cameră de luat vederi, aparat de fotografiat	0,01	-2
Computer, notebook, tabletă	0,10	-16
Frigider, congelator	0,19	-4
Mașina de spălat rufe automat	0,12	-5
Mașina de spălat rufe mecanică	0,05	-4
Mașină de spălat veselă	0,01	1
Cuptor cu microunde	0,09	-1
Aparat de aer condiționat	0,02	3
Aspirator	0,16	6
Bicicletă (pentru adulți)	-0,01	-29
Motocicletă, mini-motoretă, cvadraciclu	0,00	-2
Autoturism	0,04	-8

Sursa: Elaborat de autor în baza (BNS, 2020)

Ponderea gospodăriilor casnice după suprafața totală a locuinței pe o persoană variază foarte mult între gospodăriile cu 3 și mai mulți copii și gospodăriile în ansamblu pe țară. În jumătate (52,5%) din gospodăriile din țară suprafața totală a locuinței pe o persoană este de 30,1 metri pătrați per persoană și mai mult, iar pentru o aproape un sfert din gospodării (22,4%) acest indicator variază de la 20,1 la 30,0 metri pătrați pe o persoană, iar în cazul altor gospodării (25,1%) suprafața totală a locuinței pe o persoană variază de sub 9 metri pătrați la 20,0 metri pătrați per persoană. În cazul gospodăriilor cu 3 copii și mai mulți 42,4% au avut o suprafață totală a locuinței pe o persoană de până la 13,0 metri pătrați, pentru 40,4% din astfel de gospodării acest indicator a fost de la 13,1 la 15,0 metri pătrați, iar în cazul celorlalte gospodării cu 3 și mai mulți copii (17,2%) suprafața totală a locuinței pe o persoană a fost de la 15,1 metri pătrați în sus.

De asemenea, variază foarte mult și ponderea gospodăriilor casnice după suprafața locuibilă a locuinței pe o persoană între gospodăriile cu 3 și

mai mulți copii și gospodăriile în ansamblu pe țară. O suprafață locuibilă pe persoană de până la 13,0 metri pătrați caracterizează cea mai mare parte a gospodăriilor cu 3 și mai mulți copii (79,4% față de doar 25,0% pentru gospodăriile în ansamblu pe țară), iar o suprafață locuibilă pe persoană de la 13,1 metri pătrați în sus este specifică celei mai mari părți a gospodăriilor în ansamblu pe țară (75,0% față de doar 20,6% pentru gospodăriile cu 3 și mai mulți copii).

Există diferențe semnificative și în structura gospodăriilor cu 3 copii și mai mulți față de gospodăriile în ansamblu pe țară în funcție de numărul de camere a locuinței (Tabelul 2). Nu numai în mediul rural, unde locuințele au, de regulă, 4 și mai multe camere, dar și în mediul urban, gospodăriile cu 3 și mai mulți copii dețin locuințe cu mai multe camere decât gospodăriile în general pe țară. Astfel, în mediul rural circa jumătate din gospodăriile numeroase (46,2%) au locuință cu 4 camere și mai mult (față de circa o treime (34,6%) – în ansamblu între gospodării), pe când acest raport de ponderi este mult mai mare în mediul urban – de circa 2 ori (25,0% versus 12,1%). În mediul urban ponderea gospodăriilor cu 3 copii și mai mulți cu locuințe cu 3 camere este mai mare decât cea a gospodăriilor în ansamblu în mediul urban (38,1% versus 31,0%), pe când în cel rural ponderea gospodăriilor în ansamblu în mediul rural cu locuințe cu 3 camere a fost puțin mai mare decât în rândul gospodăriilor cu 3 copii și mai mulți din acest mediu de reședință (41,7% versus 39,8%). În cazul gospodăriilor cu locuințe cu 2 camere și mai puțin fie în mediul urban, fie în cel rural ponderile gospodăriilor cu 3 copii și mai mulți de acest tip au fost mai mici decât cele ale gospodăriilor în ansamblu în mediile respective.

Ponderea gospodăriilor casnice în ansamblu pe țară și cea a celor cu 3 și mai mulți copii după numărul de camere al locuinței după mediul de reședință în anul 2019, %

Tabel 2

	Total pe țară		Mediul urban		Mediul rural	
	G3+*	GT**	G3+*	GT**	G3+*	GT**
1 cameră	1,9	7,7	4,5	14,7	0,7	3,0
2 camere	19,6	29,2	32,5	42,1	13,3	20,6
3 camere	39,2	37,4	38,0	31,0	39,8	41,7
4 camere și mai mult	39,3	25,6	25,0	12,1	46,2	34,6

Sursa: Realizat de autor în baza (BNS, 2020)

*G3+ - Gospodării cu 3 copii și mai mulți

**GT - Gospodării în ansamblu pe țară

Nivelul de bunăstare al gospodăriilor privind condițiile de trai este apreciat privind prezența locuinței private, a lotului de pământ și a autoturismului în gospodărie. Dacă 94,7% dintre gospodăriile cu 3 și mai mulți copii au locuință privată, această pondere e doar cu puțin mai mică decât ponderea gospodăriilor în total pe țară ce au locuință privată (95,3%). Pe de altă parte situația privind prezența lotului de pământ și a autoturismului este mai bună pentru gospodăriile cu 3 și mai mulți copii, unde circa o treime au autoturism (33,6% față de un sfert (26,3%) între gospodăriile în total pe țară) și 83,1% au lot de pământ față de 72,3% între gospodăriile în total pe țară.

În ceea ce privește aprecierea subiectivă a nivelului de trai de către gospodăriile casnice majoritatea gospodăriilor cu 3 și mai mulți copii (71,8%) l-au apreciat ca satisfăcător, într-o măsură puțin mai mică decât în ansamblu pe toate gospodăriile casnice (73,8%), pe de altă parte o cincime (21,7%) din cele cu 3 și mai mulți copii, într-o măsură ceva mai mare decât în gospodării în medie pe țară (19,3%) și doar 6,4% dintre gospodăriile cu 3 copii și mai mulți au apreciat nivelul de trai ca fiind rău sau foarte rău față de 6,9% în cazul gospodăriilor în ansamblu. O situație aproape similară poate fi identificată în structura răspunsurilor privind aprecierea nivelului de trai al gospodăriei, comparativ cu anul precedent. Un nivel de trai în 2019 la fel ca în 2018 au menționat 82,6% dintre gospodăriile casnice cu 3 copii și mai mulți (față de 86,4% în ansamblu pe gospodării), ”mai bine” în 2019 decât în 2018 au apreciat 7,7% dintre gospodăriile casnice cu 3 copii și mai mulți (față de 5,5% în ansamblu pe gospodării). Totuși, 9,7% dintre gospodăriile casnice cu 3 copii și mai mulți (față de 8,1% în ansamblu pe gospodării) au apreciat nivelul lor de trai din 2019 ca fiind ”mai rău” decât în 2018. Întrebate ce sumă de venituri bănești lunare ar satisface necesitățile minime pentru o persoană ”de a o duce de azi pe mâine” gospodăriile casnice cu 3 copii și mai mulți au menționat o sumă cu 25,0% mai mică decât gospodăriile casnice în medie pe țară (1841,9 MDL versus 2302,6 MDL) și o sumă cu 28,4% mai mică decât gospodăriile casnice în medie pe țară privind veniturile bănești lunare ce ar satisface necesitățile pentru o persoană pentru un trai decent (3664,7 MDL versus 4706,7 MDL).

Concluzii

Gospodăriile cu mulți copii resimt o presiune mai mare pentru a obține resursele necesare pentru un nivel de trai decent. Iar pentru a putea construi un astfel de trai întâi este necesar de a obține condiții decente de trai. În mod mai frecvent este acceptat ca gospodăria casnică cu mulți copii să fie definită ca cea cu 3 și mai mulți copii, inclusiv în Republica Moldova.

Analiza situației condițiilor de trai ale gospodăriilor casnice cu 3 și mai mulți copii în Republica Moldova a arătat că cel puțin la nivel cantitativ

acestea sunt dotate la nivel de gospodărie mai bine decât în gospodării în ansamblu pe țară cu așa bunuri, precum sunt: telefon mobil; televizor; computer, notebook, tabletă; frigider, congelator; mașină de spălat rufe automat; mașină de spălat rufe mecanică; autoturism; bicicletă (pentru adulți) și doar cu puțin mai bine la așa bunuri ca: cameră de luat vederi, aparat de fotografiat; cuptor cu microunde; motocicletă, mini-motoretă, cvadriciclu și mai puțin dotate în cazul: mașinii de spălat veselă, aspiratorului; aparatului de aer condiționat.

În cazul dotării per membru al gospodăriei, gospodăriile casnice în ansamblu pe țară sunt mult mai bine dotate decât cele cu 3 copii și mai mulți cu așa bunuri precum: telefon mobil; televizor; frigider, congelator; aspirator; mai bine dar în măsură puțin mai mică - computer, notebook, tabletă; mașină de spălat rufe automat; cuptor cu microunde; diferențe foarte mici fiind pentru: cameră de luat vederi, aparat de fotografiat; mașină de spălat veselă; aparat de aer condiționat; mașină de spălat rufe mecanică; bicicletă (pentru adulți); motocicletă, mini-motoretă, cvadriciclu; autoturism.

Nivelul de bunăstare al gospodăriilor privind condițiile de trai este apreciat în Republica Moldova prin prezența locuinței private, a lotului de pământ și a autoturismului în gospodărie. Acest indicator, adică ponderea gospodăriilor ce au astfel de bunuri, în cazul gospodăriilor cu 3 și mai mulți copii în comparație cu gospodăriile în ansamblu pe țară este mai mare privind prezența lotului de pământ și a autoturismului și mai mică privind prezența locuinței private.

O pondere ceva mai mică a gospodăriilor casnice cu 3 copii și mai mulți au apreciat nivelul lor de trai ca fiind satisfăcător în anul 2019, dar și comparativ cu anul precedent, decât în cazul gospodăriilor în ansamblu pe țară. Astfel de gospodării au apreciat mai modest atât suma de venituri bănești lunare care ar satisface necesitățile minime pentru o persoană “de a o duce de azi pe mâine”, cât și suma veniturilor bănești lunare ce ar satisface necesitățile pentru o persoană pentru un trai decent comparativ cu aprecierile gospodăriilor în total pe țară.

Bibliografie

1. Bannykh, G. A., & Kostina, S. N. (2020, January). Representation of the Large Families Phenomenon in Social Networks. In: First International Volga Region Conference on Economics, Humanities and Sports (FICEHS 2019) (pp. 416-421). Atlantis Press.
2. BNS. (2020). Aspecte privind nivelul de trai al populației în 2019. (Rezultatele Cercetării Bugetelor Gospodăriilor Casnice), Chișinău, 2020, 138 p., Disponibil: https://statistica.gov.md/public/files/publicatii_electronice/aspecte_nivelul_trai/Aspecte_nivelul_trai_2019.pdf
3. Boo-Chai, K. (1970). Cleft of the lip and palate: The third affected sibling. British journal of plastic surgery, 23, pp. 50-53.

-
3. Bradshaw, J., Finch, N., Mayhew, E., Ritakallio, V., & Skinner, C. (2006). Child poverty in large families. Research Report. Policy Press, Bristol.
 4. Bras, H., & Kok, J. (2016). Diverging pathways? Sibling differences in marriage timing in a commercialized rural region of the Netherlands, 1860– 1940. *Frères et sœurs du Moyen Âge à nos jours*, pp. 187-203.
 5. Cambir, A., Pisciă, S., & Ioniță, A. (2010). Situația economică a familiilor cu copii în România în anul 2009. În: *Revista Română de Statistică*, 2010 (9).
 6. Castiglioni, M., Ongaro, F., & Bonarini, F. (2020). Large families (in a context of lowest-low fertility): what do we know about them? Working Paper Series, N.2, January 2020, Department of Statistical Sciences, University of Padua
 7. Ciobanu, M. (2019). Situația social-economică a gospodăriilor casnice cu copii în Republica Moldova. În: *Materialele conferinței științifice a doctoranzilor „Tendințe contemporane ale dezvoltării științei: viziuni ale tinerilor cercetători”*, ediția a VIII-a, 10 iunie 2019, Chișinău: US ”Dimitrie Cantemir”, 2019. – Volumul I. – 224 p. – pp. 188-194. ISBN 978-9975-108-66-9. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/188-194_2.pdf
 8. Eloundou-Enyegue, P., & Davanzo, J. (2003). Economic downturns and schooling inequality, Cameroon, 1987-95. *Population Studies*, 57(2), pp. 183-197.
 9. Khusnutdinova, G. F., & Khamatkhanova, M. A. (2018). A study of the regional specificity of state support for large families. In: *Revista ESPACIOS*, 39(19).
 10. Livîțchi, O. (2008). Direcții de perfecționare a scalelor de echivalență utilizate la analiza sărăciei în Republica Moldova. *Economica*, 62(2), pp. 14-18.
 11. Morgentaler, G. (2020). Fertility as Sociological Metaphor; or the Ambiguities of Unchecked Reproduction in Dickens’s Novels. *Dickens Quarterly*, 37(2), pp. 176-185.
 12. Mula, R. P. (1999). Coping with mother nature: Households’ livelihood security and coping strategies in a situation of a continuing disaster in Tarlac’ (Doctoral dissertation, PhD thesis, Wageningen, The Netherlands).
 13. Zaitseva, E., Kostina, S., Bannykh, G., & Kuzmin, A. (2018). Analysis of the socio-economic situation of large families: the regional dimension. In: *The 12th International Days of Statistics and Economics*, Prague, September 6-8, 2018, pp. 1991-2000